

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અન્નપૂર્ણા બિસ્કિટ મેન્યુફેક્ચરિંગ કો., કાનપુર
વિ.
કમિશનર ઓફ સેલ્સ ટેક્સ, ઉત્તર પ્રદેશ, લખનૌ

તારીખ: 28 જુલાઈ, 1981

[ન્યાયમૂર્તિઓ: આર.એસ. પાઠક, ઈ.એસ. વેંકટરામૈયા અને વી. બાલકૃષ્ણ એરાડી]

યુ.પી. સેલ્સ ટેક્સ અધિનિયમ, 1948 (1948 નો અધિનિયમ ક્રમાંક **XV**)
અને 6 ઓક્ટોબર, 1971 ની સૂચના — કલમ 3-એ(2) હેઠળ જારી કરવામાં આવેલી
સૂચના મુજબ “પકાયા હુઆ ભોજન” પર 2% ની નીચી દરે સેલ્સ ટેક્સ વસૂલવાની
જોગવાઈ — શબ્દો અને શબ્દસમૂહોની વ્યાખ્યા — શું “બિસ્કિટ” ને “પકાયેલ
ખોરાક” તરીકે ગણાવી શકાય?

અપીલ ફગાવી દેતાં અદાલતે નિર્ધારિત કર્યું:

નિર્ણય (**HELD**):

1. સૂચનાના સંદર્ભ અને પૃષ્ઠભૂમિમાં “બિસ્કિટ” ને “પકાયેલ ખોરાક” તરીકે ગણાવી શકાય નહીં. સૂચનાના હિન્દી અનુવાદમાં “પકાયા હુઆ ભોજન” શબ્દોનો ઉપયોગ “cooked food” માટે સમકક્ષ રૂપે કરવામાં આવ્યો છે. સામાન્ય રીતે બિસ્કિટને “પકાયેલ ખોરાક” તરીકે સમજાતું નથી. ઉત્તર પ્રદેશમાં કોઈ વ્યક્તિ હોટેલમાં જઈ “cooked food” માંગે તો તેને “બિસ્કિટ” આપવામાં નહીં આવે. તેથી બિસ્કિટને યોગ્ય રીતે “અવર્ગીકૃત માલ” (unclassified commodity) તરીકે ગણવામાં આવ્યો છે અને તે મુજબ ટેક્સ વસૂલવામાં આવ્યો છે.

આ નિર્ણયમાં નીચેના કેસોને અનુમોદન આપવામાં આવ્યું:

- *Commissioner of Sales Tax v. Jassu Ram Bakery Dealer*, 38 S.T.C. 461
- *Commissioner of Sales Tax, Madhya Pradesh v. Shri Balabhdas Ishwardas*, 21 S.T.C. 309

2. કાયદાની વ્યાખ્યા અંગે એક સ્થાપિત સિદ્ધાંત છે કે ટેક્સ લગાવતા કાયદામાં ઉપયોગમાં લેવાયેલા શબ્દોને તે વિસ્તારમાં લોકો જેમ સામાન્ય ભાષામાં સમજતા હોય તે રીતે સમજવા જોઈએ. જો કોઈ શબ્દનો અર્થ વિશાળ અથવા સંકુચિત બંને રીતે કરી શકાય, તો કયો અર્થ અપનાવવો તે કેસના સંદર્ભ અને પરિસ્થિતિઓ પર આધાર રાખે છે.

આ સંદર્ભમાં *Hinde v. Allmond*, 87 L.J.K.B. 893 કેસનો ઉલ્લેખ કરીને તેને માન્યતા આપવામાં આવી છે.

નાગરિક અપીલ અધિકારક્ષેત્ર: નાગરિક અપીલ ક્રમાંક 3133/1979

આ અપીલ અલ્હાબાદ હાઈકોર્ટના 30 જુલાઈ, 1979 ના સેલ્સ ટેક્સ રિવિઝન કેસ નં. 573/1979 ના ચુકાદા સામે વિશેષ અનુમતિ દ્વારા કરવામાં આવી હતી.

અપીલન્ટ તરફથી: જી.એલ. સાંધી, ભારત જી. અગ્રવાલ, નરેશ કુમાર શર્મા અને વિનીત કુમાર

પ્રતિવાદી તરફથી: એસ.સી. મંચંદા અને શ્રીમતી સોભા દિક્ષિત

ન્યાયાલયનો ચુકાદો નીચે મુજબ આપવામાં આવ્યો:

વેંકટરામૈયા, જ.: આ અપીલમાં વિચારવા માટેનો સંક્ષિપ્ત મુદ્દો એ છે કે યુ.પી. સેલ્સ ટેક્સ અધિનિયમ, 1948 (અગાઉ “અધિનિયમ” તરીકે ઓળખવામાં આવે છે) હેઠળ જારી થયેલી કેટલીક સૂચનાઓમાં ઉપયોગમાં લેવાયેલ “cooked food” શબ્દસમૂહનો અર્થ “બિસ્કિટ” ને પણ આવરી લે છે કે નહીં.

હાલની અપીલમાં અપીલન્ટ (એસેસી) એક નોંધાયેલ ફર્મ છે, જે માનવ ઉપયોગ માટેના બિસ્કિટના ઉત્પાદન અને વેચાણના વ્યવસાયમાં સંકળાયેલ છે. તે અધિનિયમ હેઠળ નોંધાયેલ ડીલર છે. 1972-73 ના આકલન વર્ષ દરમિયાન, એસેસીએ દાવો કર્યો કે બિસ્કિટના ઉત્પાદન અને વેચાણથી થયેલો કુલ વહીવટ (turnover), જે રૂ. 35,09,920.38 થાય છે, તેના પર માત્ર 2%ના દરે ટેક્સ લાગુ પડે છે, કારણ કે રાજ્ય સરકાર દ્વારા “cooked food” માટે આ દર નિર્ધારિત કરવામાં આવ્યો છે અને “cooked food”માં “બિસ્કિટ”નો સમાવેશ થાય છે. આ માટે આધારરૂપ સૂચના 6 ઓક્ટોબર, 1971 ના રોજ કલમ 3-એ(2) હેઠળ જારી કરવામાં આવી હતી, જે અગાઉની 1 જુલાઈ, 1969 ની સૂચનાને બદલે છે. બંને સૂચનાઓમાં “cooked

food” માટે દરેક વેચાણના તબક્કે 2%નો ટેક્સ નક્કી કરવામાં આવ્યો હતો. પરંતુ, સહાયક કમિશનર (ટેક્સ આકલન), સેલ્સ ટેક્સ, કાનપુર — જે આકલન અધિકારી હતા — તેમણે એસેસીનો દાવો નકારી કાઢ્યો કે “cooked food”માં બિસ્કિટનો સમાવેશ થાય છે. તેમણે બિસ્કિટને “અવર્ગીકૃત માલ” (unclassified commodity) તરીકે ગણાવી 3.5%ના દરે ટેક્સ લાદ્યો. આ આદેશ વિરુદ્ધ ડેપ્યુટી કમિશનર સેલ્સ ટેક્સ સમક્ષ કરાયેલ અપીલ તથા ત્યારબાદ લકનૌ ખાતે જજ (અપીલ) સેલ્સ ટેક્સ સમક્ષ કરાયેલ વધુ અપીલ બંને નિષ્ફળ રહી. અલ્હાબાદ હાઈકોર્ટે પણ આ આદેશમાં હસ્તક્ષેપ કરવાનું ઇનકાર કર્યું. હવે આ અપીલ બંધારણના કલમ 136 હેઠળ વિશેષ અનુમતિથી હાઈકોર્ટના આદેશ વિરુદ્ધ દાખલ કરવામાં આવી છે.

અપીલન્ટ તરફથી મુખ્ય દલીલ એ રજૂ કરવામાં આવી છે કે બિસ્કિટને અધિનિયમ હેઠળ તથા હાઈકોર્ટ દ્વારા “cooked food” તરીકે ગણવામાં આવવું જોઈએ હતું અને તેથી બિસ્કિટના ટર્નઓવર પર ઉપરોક્ત સૂચના મુજબ “cooked food” માટે નક્કી કરાયેલ દરે જ સેલ્સ ટેક્સ વસૂલ થવો જોઈએ હતો. અપીલન્ટ તરફથી દલીલ કરવામાં આવી કે બિસ્કિટ માનવ દ્વારા પોષણ માટે લેવાતું ખાદ્ય પદાર્થ છે અને તે બેકિંગ દ્વારા તૈયાર કરવામાં આવે છે, જે રસોઈ કરવાની પ્રક્રિયાનો એક પ્રકાર છે; તેથી તેને “cooked food” તરીકે ગણવું જોઈએ. વિદેશી અંગ્રેજી શબ્દકોશોના આધારે દલીલ કરવામાં આવી કે “cooking”નો અર્થ ઉષ્ણતાનો ઉપયોગ કરીને ખોરાક તૈયાર કરવો (જેમ કે ઉકાળવું, બેક કરવું, રોસ્ટ કરવું, બ્રોઇલ કરવું વગેરે) થાય છે, અને તેથી બિસ્કિટને “cooked food” તરીકે ગણવું જોઈએ. આ કેસમાં એક મહત્વની બાબત એ છે કે અંગ્રેજી સૂચનામાં આવેલા “cooked food” માટે હિન્દી આવૃત્તિમાં “પકાયા हुआ भोजन (પકાયા हुआ ભોજન)” શબ્દપ્રયોગ કરવામાં આવ્યો છે.

કાયદાની વ્યાખ્યા માટેનો એક સ્થાપિત સિદ્ધાંત એ છે કે ટેક્સ લગાવતા કાયદામાં વપરાયેલા શબ્દોને તે વિસ્તારની સામાન્ય ભાષામાં લોકો જેમ સમજે છે તે

પ્રમાણે સમજવા જોઈએ. જો કોઈ શબ્દનો વ્યાપક તથા સંકુચિત એમ બંને અર્થ થઈ શકે, તો કયો અર્થ અપનાવવો તે કેસના સંદર્ભ અને પરિસ્થિતિ પર આધાર રાખે છે. *Hinde v. Allmond* કેસમાં પ્રશ્ન હતો કે “ચા”ને “ખાદ્ય પદાર્થ” તરીકે ગણાવી શકાય કે નહીં, ખાસ કરીને 1917 ના Food Hoarding Order હેઠળ. ન્યાયાધીશોએ નિર્ણય કર્યો કે ચા “ખાદ્ય પદાર્થ” નથી, ભલે અન્ય કેટલાક નિર્ણયોમાં તેને “ખાદ્ય પદાર્થ” માનવામાં આવ્યો હોય. શર્મા, જેઓ તે કેસમાં ન્યાયાધીશ હતા, તેમણે જણાવ્યું હતું કે તેમણે “food” શબ્દનો અર્થ સામાન્ય સમજણ મુજબ કર્યો હતો, અન્ય કાયદાઓમાં તેના અર્થથી અલગ. આ ઉપરાંત, અલ્હાબાદ હાઈકોર્ટના *Annapurna Biscuit Manufacturing Co. v. State of U.P.* કેસમાં પણ એસેસીએ દલીલ કરી હતી કે બિસ્કિટ “મીઠાઈ/કન્ફેક્શનરી” (confectionery) છે, પરંતુ આ દલીલ નકારી દેવામાં આવી હતી. આ પણ નોંધનીય છે કે હિન્દી સૂચના અંગ્રેજી સૂચનાની સાથે જ જારી કરવામાં આવી હતી અને તેમાં “પકાયા હુઆ ભોજન (પકાયા હુઆ ભોજન)” શબ્દોનો ઉપયોગ “cooked food” માટે સમકક્ષ તરીકે કરવામાં આવ્યો હતો.

સંભવિત છે કે વ્યાપક અર્થમાં “cooked food”માં બિસ્કિટનો સમાવેશ થઈ શકે, કારણ કે તે ચા સમયે પીરસવામાં આવે છે. પરંતુ સામાન્ય રીતે બિસ્કિટને “cooked food” તરીકે સમજવામાં આવતું નથી. જો કોઈ વ્યક્તિ હોટેલ અથવા રેસ્ટોરન્ટમાં જઈ “cooked food” અથવા “પકાયા હુઆ ભોજન” માંગે, તો તેને બિસ્કિટ આપવામાં આવશે નહીં — ખાસ કરીને ઉત્તર પ્રદેશમાં. આ કેસમાં બધાં ખાદ્ય પદાર્થોને “cooked food” તરીકે વ્યાખ્યાયિત કરવાની જરૂર નથી, પરંતુ સૂચનાના સંદર્ભ અને પૃષ્ઠભૂમિમાં નિશ્ચિતપણે કહી શકાય કે બિસ્કિટને “cooked food” તરીકે ગણાવી શકાય નહીં.

અલ્હાબાદ હાઈકોર્ટએ અગાઉના *Commissioner of Sales Tax v. Jassu Ram Bakery Dealer* કેસમાં નિર્ણય કર્યો હતો કે બિસ્કિટને “cooked food”

તરીકે ગણાવી શકાય નહીં. મધ્યપ્રદેશ હાઇકોર્ટે પણ *Commissioner of Sales Tax, Madhya Pradesh v. Shri Balabhdas Ishwardas* કેસમાં એ જ અભિગમ અપનાવ્યો છે. અમે ઉપરોક્ત બંને નિર્ણયોમાં વ્યક્ત કરાયેલા અભિપ્રાયને માન્યતા આપીએ છીએ.

અપીલ હેઠળના આદેશોમાં હસ્તક્ષેપ કરવા માટે કોઈ આધાર જોવા મળતો નથી. પરિણામે, આ અપીલ નિષ્ફળ જાય છે અને તે ફગાવી દેવામાં આવે છે. ખર્ચ બાબતે કોઈ આદેશ નથી.

This judgment has been translated using AI Tool - SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.